

محبوبه‌ولی

■ **جناب میر لوحی! بعد از طرح «مشارکت مشروط» بسیاری آن را روی دیگر تحریم تعریف کرده‌اند. آیا جریان اصلاحات قصد تحریم انتخابات اسفندماه را دارد؟**

بعد از حوادث ۸۸ فضای سنگینی در عرصه سیاست کشور حاکم شد؛ به‌طوری که خیلی‌ها می‌گفتند دیگر تنها راه‌حل «تحریم» است، اما شاهد بودید که آقای خاتمی رفت و در مقاومتی رای داده کاری که موج سنگینی به دنبال داشت و انتقادهای بسیاری از درون جریان به‌ویژه جوان‌ها به آن وارد شد. ولی بعد معلوم شدن این یک استراتژی بود و معنایش این بود که جریان اصلاح‌طلب اساسا پلی به‌نام «تحریم» را تخریب کرده و معتقد است که این راه‌حل نیست و باید راه‌های دیگری را جستجو کرد. همین استراتژی و اصل افشاری بر صندوق رای و حضور پای صندوق رای باعث شد که هم جریان اصلاحات و هم مردمی که اصلاحات را قبول داشتند، راه‌لی پیدا کردند که در انتخابات ۹۲ و ۹۴ کارایی آن به‌همه ثابت شد.

■ **اکنون که مشارکت مشروط طرح شده، از آن چنین استنباط می‌شود که در صورت عدم تأمین شرط موردنظر جریان اصلاحات، آنها روی دیگر، یعنی عدم مشارکت را به نمایش خواهند گذاشت.**

خیر، ما مشارکت مشروط را در برابر مشارکت بی‌قید و شرط قرار می‌دهیم، نه در برابر تحریم. راه تحریم موضوع بحث نیست. لذا می‌ماند گزینه‌های دیگر؛ اینکه بی‌قید و شرط شرکت کنیم یا مشروط؛ این دو گزینه بیشتر در دسترس مانیت.

■ **باید درباره آن فکر کنیم. شما تجربه مشارکت را در مجلس دوم دیدید که وقتی ما را در صلاحیت کردند، دست روی دست نگذاشتیم. تحریم نکردیم. عقب‌نشینی نکردیم. نتشستیم راه تازه‌ای پیدا کردیم. الان هم تدبیر خواهیم کرد. شورای عالی اصلاحات فعلا در مرحله شکل‌گیری است**

و هنوز سیاست‌ها و راهبردهای آن در مرحله تدوین است و حتی تصویب نیز زمان می‌برد. تابلوی اصلاحات شورای عالی است و باید به سبک ۹۴ و ۹۶ منتظر بهمانیم تا راهبردهایش اعلام نشود. اصلاحات برای این مورد هم راهکار پیدا خواهد کرد، اما این راهکار، تحریم نخواهد بود.

■ **باید درباره آن فکر کنیم. شما تجربه اصلاحات را در مجلس دوم دیدید که وقتی ما را در صلاحیت کردند، دست روی دست نگذاشتیم. تحریم نکردیم. عقب‌نشینی نکردیم. نتشستیم راه تازه‌ای پیدا کردیم. الان هم تدبیر خواهیم کرد. شورای عالی اصلاحات فعلا در مرحله شکل‌گیری است**

و هنوز سیاست‌ها و راهبردهای آن در مرحله تدوین است و حتی تصویب نیز زمان می‌برد. تابلوی اصلاحات شورای عالی است و باید به سبک ۹۴ و ۹۶ منتظر بهمانیم تا راهبردهایش اعلام نشود. اصلاحات برای این مورد هم راهکار پیدا خواهد کرد، اما این راهکار، تحریم نخواهد بود.

■ **اما طیف‌ها و چهره‌هایی هم در جریان اصلاحات هستند که معتقد به تحریم‌اند.**

کسانی که می‌گویند عدم مشارکت و عدم حضور بداندند که نمایان پای صندوق حتما دو جریان سودش را خواهند برد؛ یکی براندازان که اساسا می‌خواهند نظام نباشد و دیگر جریانی که می‌خواهد باقی‌بالت و ۱۵ درصد رای که دارد قدرت را قضا کند. هر وقت هم نیامدیم مثل شورای دوم، نتیجه‌اش را دیدیم.

شورای دوم در تهران ۱۰ میلیون یا ۶۰ هزار رای به‌شش‌راه یافتند، آقای احمدی‌نژاد را آوردند و چطور به دولت اصلاحات تاختند؛ نقشی به ایشان داده نمی‌شود و آقای جنتی آن‌هم با رای ۶۰ هزار تایی در این‌شورا اما پایین‌ترین رای یک میلیون و ۶۰ هزار تاست

که البته الان به ما اجازه نمی‌دهند با آرای یک و نیم میلیونی انطور حرف بزنیم؛ می‌بینید من به خاطر یک حرفی که زده‌ام می‌روم به دادگاه.

■ **فکر می‌کنید که نظام و شورای نگهبان چقدر در این «مشارکت مشروط» با اصلاح‌طلبان همراهی کنند؟**

ببینید اصل این است که بتوانیم مردم را پای صندوق بیاوریم؛ این الان چالش کشور است نه فقط برای ما. چالش نظام است. به همین دلیل فکر می‌کنیم که شورای نگهبان و نظام باید از الان شروع کنند این یخ را آب کنند. این مشارکت مشروط مسئله اصلاح‌طلبان نیست، بلکه مسئله نظام است. باید از حالا روی اصل مشارکت خیلی کار شود. به‌نظم در این مورد کار می‌شود. «مشارکت» در این انتخابات بیش از تمام انتخابات‌های قبلی تبدیل به چالش شده است و فکر می‌کنیم ما بیشتر از جریان رقیب می‌توانیم مردم را برای آمدن پای صندوق رای متقاعد کنیم.

■ **ممکن است در این دوره از انتخابات، به دورانی که رای خاموش بالا داشته‌یم، برگردیم؟**

این همان چیزی است که می‌گویم. بله به شدت نگران اصل مشارکت هستیم. قبل از این به مردم می‌گفتم که اگر در خانه نشینید ضرر می‌کنید. الان زبان ما دارد کند می‌شود. الان مشکل اینجاست که چگونه بگوییم؟ درست است که شعارها محقق نشده، اما اگر باز هم در خانه نشینید ضرر می‌کنید و زمین را به رقیب واگذار می‌کنید؟

■ **با توجه به عملکرد مجلس دوم و به‌ویژه لیست امید که انتقادات بسیاری متوجه آن است، وضعیت دولت و برجام و شرایط کلی جامعه؛ مردم باز هم به اصلاح‌طلبان اعتماد خواهند کرد؟**

من چهارم اسفند سال ۹۴ در یک کنفرانس خبری عرض کردم مدیریت صحنه انتخابات با جریان اصلاحات است. بسیاری آن زمان تعجب می‌کردند و این حرف به‌نظرشان گراف می‌آمد، اما من به‌عنوان کسی که مسئولیت دارم، چنین پیش‌بینی کردم و همین‌هم شد. ■ **درباره انتخابات مجلس دهم هم همین‌نظر را دارید؟**

که فرمودند اگر من هم دعوت بکنم معلوم نیست مردم پاسخ بدهند. برخی دوستان هم در احزاب به خاطر شرایطی که دی‌ماه ۹۶ پیش آمد، شرایط را سخت می‌بینند. مسائل دی ۹۶ تنها شش ماه پیش از این انتخابات پرشور ریاست‌جمهوری اتفاق افتاد. در حالی که معمول این بود که انرژی انتخابات یک سال، یک سال و نیم دوام بیاورد. شاید دلیلش این بود که جریان اصولگر از انتخابات ۹۴ رویه‌ای را پایه‌گذاری کرد. متأسفانه وقتی سسال ۹۴ آن مجلس شکل گرفت و مجلس‌نهم به مجلس دهم تبدیل شد که خیلی تفاوت میان آنهاست؛ این‌ها طوری فضاسازی کردند که انگار لیست امید یک دربان موفقی بوده برای آمدن به مجلس. این تلاش‌ی بود که جریان رقیب کرد.

■ **ممکن است مصداقی از این تلاش‌ها را بفرمایید؟**

مثلا در انتخابات خیرگان آقای هاشمی سرمدار بود، اما می‌بینید که در خیرگان نقشی به ایشان داده نمی‌شود و آقای جنتی که آخر لیست بود، با آرای کم می‌شود رئیس خیرگان را آقای هاشمی مدیریت می‌کرد، ولی این‌ها کاری بود که جریان اصولگرا اعمال شروع کرد تا با آن‌را‌هایی که دارد، اصلاحات را به عقب براند. بعد هم در مجلس اینچنان به آورد، حتی برخی ۲۰ نفر را می‌گفتند، یعنی انتخاب‌های ما تنها این‌ها نیست. این‌ها در نشستیم و در یک کار فشرده در تهران شب و روز کار کردیم و ۲۰۰ نفر فراخوان دادیم. قهر نکردیم، در صحنه ماندیم. آقای صوفی، رئیس

این فضا سازی‌ها را نداشت؟ ما در این فضا داریم کار می‌کنیم و وقتی فشار تان از حد زیاد می‌شود، مجبور می‌شویم در اتاق‌های درسته کار کنیم. ■ **پس نقش این اکثریت اصلاح‌طلبی که به مجلس راه یافتند، چه بود؟**

درست است که ۱۶۷ نفر با لیست امید آمدند، اما واقعیت این است که بعد از درصاحت هم چهاردهی شاخص جریان اصلاحات، ناچار شدیم صرفا به دنبال این باشیم که اجازه ندهیم مجلس‌نهم تکرار شود.

■ **ما گفتیم «رونق اقتصادی و آرامش» و با این شعارها مردم را به صحنه آوردیم، اما خود ما الان دچار چالش هستیم که این بار چه بگوییم؟ کسی نمی‌تواند بگوید پیش‌بینی می‌کنم که مردم در انتخابات ۹۸ چگونه به صحنه آیند و رای می‌دهند**

عضو شورای عالی اصلاح‌طلبان در گفت‌وگو با «توسعه ایرانی» از چالش بزرگ نظام در انتخابات پیش‌رو می‌گوید؛

نمی‌دانیم مردم را چگونه پای صندوق‌ها بیاوریم

میر لوحی: «مشارکت مشروط» نه فقط مسئله اصلاح‌طلبان، بلکه مسئله نظام است

از دو سه هفته پیش که سعید حجار بان، تئوری «مشارکت مشروط» را برای انتخابات ۹۸ مطرح کرد، به سبیل انتقادات تبدیل شد. ملایم‌ترین انتقادات از سوی اصلاح‌طلبانی بود که راهکار او را کهنه، رنگ‌باخته و اثر بی‌دانشند. در سوی دیگر اما اصولگر ایان تئوری او را روی دیگر تحریم واهر می‌برای تحت‌فشار قرار دادن نظام و شورای نگهبان برای کاستن از نظارت استصوابی و تأیید صلاحیت چهره‌های شاخص اصلاح‌طلب تلقی کردند. اصولگر ایان حتی او و جریان منسوب به او را متهم کردند که قصد دارند در انتخابات پیش‌رو بر موج اعتراضات اجتماعی سوار شوند. ابتدا گفته شد که حجار بان در طرح این تئوری، نظر شخصی خود را بیان کرده و این ایده جریان اصلاحات نیست، اما بلافاصله محمود میر لوحی، عضو شورای عالی سیاستگذاری اصلاح‌طلبان در مصاحبه‌ای گفت که نظر رئیس دولت اصلاحات نیز «مشارکت مشروط» است. محمد خاتمی، نیز اسفندماه در دیدار اعضای فراکسیون امید گفته بود که بعید می‌داند مردم دیگر با حرف او پای صندوق رای بیایند.

محمود میر لوحی، عضو شورای عالی سیاستگذاری اصلاح‌طلبان با اشاره‌ای به چالش جدی «مشارکت» در انتخابات اسفند امسال، «مشارکت مشروط» از سوی اصلاح‌طلبان را راهی برای افزایش مشارکت مردم پای صندوق‌های رای می‌داند و تأکید می‌کند که «چالش مشارکت»، موضوعی است که نظام باید از اکنون به آن فکر کند و برای مواجهه با آن ناگزیر از همراهی مشارکت مشروط اصلاح‌طلبان خواهد بود! او در عین حال معتقد است که اگر مشارکت مردم پای صندوق‌های رای بالا باشد، قطعاً پردر باز هم با اصلاح‌طلبان خواهد بود. «توسعه ایرانی» در این باره گفتگویی با او داشته است و طی آن به وضعیت اصلاح‌طلبان و جریان رقیب آنها در انتخابات پیش‌رو، تحریم انتخابات از سوی اصلاح‌طلبان و دیگر موضوعات حول محور انتخابات مجلس باز دهم پرداخته است. آنچه در ادامه می‌خوانید، شرحی از این گفتگوست.

ستاد تهران و من که قائم‌مقام ستاد بودم هر دو

در صلاحیت شدیم، اما اینچنان کار کردیم که کسی متوجه نشد ما هم جزء در صلاحیت‌ها هستیم.

■ **یعنی شما هم مثل آقای حجاربان ضعیف لیست امید را در این می‌دانید که در مجلس راه یافتند، چه بود؟**

درست است که ۱۶۷ نفر با لیست امید آمدند، اما واقعیت این است که بعد از درصاحت هم چهاردهی شاخص جریان اصلاحات، ناچار شدیم صرفا به دنبال این باشیم که اجازه ندهیم مجلس‌نهم تکرار شود.

■ **پس نقش این اکثریت اصلاح‌طلبی که به مجلس راه یافتند، چه بود؟**

درست است که ۱۶۷ نفر با لیست امید آمدند، اما واقعیت این است که بعد از درصاحت هم چهاردهی شاخص جریان اصلاحات، ناچار شدیم صرفا به دنبال این باشیم که اجازه ندهیم مجلس‌نهم تکرار شود. ■ **ما گفتیم «رونق اقتصادی و آرامش» و با این شعارها مردم را به صحنه آوردیم، اما خود ما الان دچار چالش هستیم که این بار چه بگوییم؟ کسی نمی‌تواند بگوید پیش‌بینی می‌کنم که مردم در انتخابات ۹۸ چگونه به صحنه آیند و رای می‌دهند**

به اصلاحات رای می‌دادند، تصور این است که این بار به این راحتی نخواهد بود و ۹۸ باید پاسخ جدی داشته باشیم. اما در آن سو هنوز تکالت اصلی و ساختاری آرایش کلی سیاسی کشور تغییر بنیادی نکرده است. اگر جریان سومی می‌توانست باید که رهبر و ساختار داشت، شاید شرایط تغییر می‌کرد، اما هنوز دو جریان در صحنه نمایان است و بنده معتقدم صحنه کلی کشور فعلا در اختیار همین دو اصلاح‌طلب و اصولگراست. اما حالا اینکه هواداران چگونه قانع و راضی می‌شوند، ناشناخته است.

■ **ولی می‌بینیم که افراد و گروه‌هایی خود را از این دو جریان جدا می‌کنند؛ نمونه‌اش آقایان لاریجانی در مجلس و اعتدالیون. آیا این به معنای شکل‌گیری یک جریان سوم نیست؟**

شکل‌گیری یک جریان سیاسی به این سادگی‌ها نیست، ما ساختارهای جمعی و احزاب بسیاری را دیده‌ام. از حزب جمهوری در اول انقلاب که یک حزب فراگیر تلقی می‌شد، جبهه امام و رهبری، شورای عالی،

جمنا و... با نگاهی به این‌ها می‌بینیم که شکل گرفتن یک جریان به این سادگی نیست. ما به‌عنوان اصلاحات می‌گوییم تبارمان به مشروطه و مشروطه‌خواهان می‌رسد. اصولگرایان نیز برای خود یک ردی را مثالز سال ۴۲ گرفتند. آن جریان سوم نیز باید با یک عقبه و ساختار نظام‌مند وارد میدان شود

که چنین چیزی نیز در این مدت باقی نمانده است. انتخابات میسر نیست.

■ **اگر قرار باشد اصلاحات بی‌قید و شرط نتلاف با اعتدالی‌ها را بپذیرد و بعد هم نردبانی باشد که آقای واعظی به راحتی از آن عبور کند و صرفا بگوید بدستان در نکنند، نمی‌شود انتلاف کرد**

دلیلی نمی‌بینم که غیر از این باشد؛ به‌عنوان کسی که خودم در وزارت کشور انتخابات برگزار کردم، رئیس بازرسی انتخابات کشور بودم، حتی ۱۲ فوروردین سال ۵۸ وقتی در هندوستان دانشجوی بودم در انتخابات قانون اساسی، پای صندوق رای می‌رفتم. تا امروز انتخاباتی نبوده که با کاندیدا نبوده یا در برگزاری آن دخیل نبوده باشم؛ با توجه به تجربه‌ای که در این موضوع دارم، فکر نمی‌کنم دلیلی وجود داشته باشد که اصلاح‌طلبان رای نیاورند. منتهی مشکل اصلی، چالش مشارکت است که بحث دیگری است، اما آن مسئله مشارکت حل شود و مردم صحنه آمد که سرنوشته آن هم الان معلوم نیست، این از صورت کار، سبیرت کار نیز از صورت آن اینطور بی‌دست که فکر می‌کنم حوتی آن یک نقطه مشترک فاصله دارند.

■ **شناس اصولگرها در انتخابات پیش‌رو چقدر خواهد بود؟**

قرانتی نمی‌بینم که اصولگرا بتوانند متحد شوند. شما الان نمی‌بینید اصلا ساختاری رای اصولگرایی شکل گرفته است. بعد از انتخابات ۹۴ آقای حداد که رئیس انتلاف بود در مرحله دوم غایب شد. جمنا به صحنه آمد که سرنوشته آن هم الان معلوم نیست، این از صورت کار، سبیرت کار نیز از صورت آن اینطور بی‌دست که فکر می‌کنم حوتی آن یک نقطه مشترک فاصله دارند.

■ **شهرنزی رای دادند. به‌نظر می‌آید شهروندان به خوبی ارزیابی دقیقی از وضعیت اصلاح‌طلبان و اصلاحات دارند.**

■ **ولسی آنتان آان ۴۰ نفر تابلودار اصلاحات مانند آقای عارف نیز عملکرد قابل‌دفاعی در مجلس نداشته‌اند.**

خوب نقد‌ها و اشکالات به فراکسیون امید وارد است، اما بالاخره ما نمی‌توانستیم در دنبال ایده‌آل هابمان باشیم. در مجلس بعدی هم همین‌طور است. ایده‌آل‌های ما این است که این محدودیت‌های صلاحیت اصلاح‌طلبان را تاوانی نباشد و بتوانیم بگوییم غلم اصولگرایی در مرحله دوم افتاد. ما بالاخره گفتیم حالا که این طور هست لاقا یک کدام از آن دو اصل تمام شد. شرایط تحقق این امر برای و مواضع ملایم‌تری نیست و اصلاحات دارد، وارد نشود. در انتخابات مجلس این کار‌ها را کردیم تا مجلس دلوایس نهم تکرار نشود.

■ **بنکه می‌فرمایید در مجلس بعد هم همینطور است، یعنی به‌نظر شما در انتخابات این جریان فساد‌های فراوانی است که کاستی‌هایی هست، اما آیا مجلس دهم با نهم فرق نمی‌کند؟ مردمی که ۹۴ رای دادند، دو سال عملکرد اصلاح‌طلبان را در مجلس دیدند که دوباره بزرگوار می‌کردند و به لیست ۲۱ نفره اصلاح‌طلبان رای شورای**

گذاشته بعد از دو سال به‌رغم انتقادات باز هم ارزیابی‌ام این است که این بار کار سخت‌تر است. اینکه شش‌ماه بعد از انتخابات ناآرامی‌های دی‌ماه اتفاق می‌افتد، معنایش در برخی مناطق دیگر دو اصلاح‌طلبان و استانه صبر مردم تغییر کرده است. اگر در گذشته بعد از دو سال به‌رغم انتقادات باز هم

در جریان اصولگرایی می‌بینید، در میان اصلاح‌طلب‌ها وجود ندارد؟

در مورد اصلاحات هر چند که جناح رقیب می‌گوید نیستند و پراکند‌اند، اما به هر حال ماسه دوره شورای عالی را شکل دادیم، رئیس دارد، کار می‌کند، جایگاه و ساختار دارد، ما تلاش خواهیم کرد و فکر می‌کنیم همچنان شرایط برای اینکه اصلاحات اکثریت آرا را کسب کند، فراهم‌تر است تا اصولگرا. اما اصولگرا‌ها خیلی متفرق‌اند. نه مرحوم مهدوی‌کنی هست نه عسگر اولادی، نه آن سازوکار‌های قدیمشان جایگاهی دارند. ضرب انسجام اصلاح‌طلب‌ها ممکن است خیلی جای کار داشته باشد، اما به هر حال از نظر صورت ظاهری شکل یافته‌تر هستند.

■ **اما اختلافاتی مانند آنچه در حزب اعتماد ملی برز کرد یا اختلاف‌ها بر سر پارلمان اصلاحات و انتخاب شهردار، نشانه‌هایی از چند شقه شدن اصلاح‌طلبان نیست؟**

ما این‌ها را طبیعی می‌دانیم. در شروع کار، ابتدا شورای مشورتی آقای خاتمی شکل گرفت که پنج نفر بیشتر نبودند، اما به‌تدریج بر تعداد آنها افزوده شد و فراگیری اولیه به وجود آمد. در این انتلاف از افراد دو آتشه داریم

تأینم آتشه و بدون آتش. در این میان معتقدیم که در انتلاف دو طرفه وجود دارد، اما مسیر کلی که فراگیری است، دارد محقق می‌شود.

■ **با این حساب معتقدید، پیروزی در انتخابات باز هم با اصلاح‌طلبان خواهد بود؟**

دلیلی نمی‌بینم که غیر از این باشد؛ به‌عنوان کسی که خودم در وزارت کشور انتخابات برگزار کردم، رئیس بازرسی انتخابات کشور بودم، حتی ۱۲ فوروردین سال ۵۸ وقتی در هندوستان دانشجوی بودم در انتخابات قانون اساسی، پای صندوق رای می‌رفتم. تا امروز انتخاباتی نبوده که با کاندیدا نبوده یا در برگزاری آن دخیل نبوده باشم؛ با توجه به تجربه‌ای که در این موضوع دارم، فکر نمی‌کنم دلیلی وجود داشته باشد که اصلاح‌طلبان رای نیاورند. منتهی مشکل اصلی، چالش مشارکت است که بحث دیگری است، اما آن مسئله مشارکت حل شود و مردم صحنه آمد که سرنوشته آن هم الان معلوم نیست، این از صورت کار، سبیرت کار نیز از صورت آن اینطور بی‌دست که فکر می‌کنم حوتی آن یک نقطه مشترک فاصله دارند.

■ **شهرنزی رای دادند. به‌نظر می‌آید شهروندان به خوبی ارزیابی دقیقی از وضعیت اصلاح‌طلبان و اصلاحات دارند.**

■ **ولسی آنتان آان ۴۰ نفر تابلودار اصلاحات مانند آقای عارف نیز عملکرد قابل‌دفاعی در مجلس نداشته‌اند.**

خوب نقد‌ها و اشکالات به فراکسیون امید وارد است، اما بالاخره ما نمی‌توانستیم در دنبال ایده‌آل هابمان باشیم. در مجلس بعدی هم همین‌طور است. ایده‌آل‌های ما این است که این محدودیت‌های صلاحیت اصلاح‌طلبان را تاوانی نباشد و بتوانیم بگوییم غلم اصولگرایی در مرحله دوم افتاد. ما بالاخره گفتیم حالا که این طور هست لاقا یک کدام از آن دو اصل تمام شد. شرایط تحقق این امر برای و مواضع ملایم‌تری نیست و اصلاحات دارد، وارد نشود. در انتخابات مجلس این کار‌ها را کردیم تا مجلس دلوایس نهم تکرار نشود.

■ **بنکه می‌فرمایید در مجلس بعد هم همینطور است، یعنی به‌نظر شما در انتخابات این جریان فساد‌های فراوانی است که کاستی‌هایی هست، اما آیا مجلس دهم با نهم فرق نمی‌کند؟ مردمی که ۹۴ رای دادند، دو سال عملکرد اصلاح‌طلبان را در مجلس دیدند که دوباره بزرگوار می‌کردند و به لیست ۲۱ نفره اصلاح‌طلبان رای شورای**

گذاشته بعد از دو سال به‌رغم انتقادات باز هم ارزیابی‌ام این است که این بار کار سخت‌تر است. اینکه شش‌ماه بعد از انتخابات ناآرامی‌های دی‌ماه اتفاق می‌افتد، معنایش در برخی مناطق دیگر دو اصلاح‌طلبان و استانه صبر مردم تغییر کرده است. اگر در گذشته بعد از دو سال به‌رغم انتقادات باز هم

■ **بنکه می‌فرمایید در مجلس بعد هم همینطور است، یعنی به‌نظر شما در انتخابات این جریان فساد‌های فراوانی است که کاستی‌هایی هست، اما آیا مجلس دهم با نهم فرق نمی‌کند؟ مردمی که ۹۴ رای دادند، دو سال عملکرد اصلاح‌طلبان را در مجلس دیدند که دوباره بزرگوار می‌کردند و به لیست ۲۱ نفره اصلاح‌طلبان رای شورای**

گذاشته بعد از دو سال به‌رغم انتقادات باز هم ارزیابی‌ام این است که این بار کار سخت‌تر است. اینکه شش‌ماه بعد از انتخابات ناآرامی‌های دی‌ماه اتفاق می‌افتد، معنایش در برخی مناطق دیگر دو اصلاح‌طلبان و استانه صبر مردم تغییر کرده است. اگر در گذشته بعد از دو سال به‌رغم انتقادات باز هم

می‌خواهند محدود و ممنوع‌التصویرش کنند، اما او همانی است که ۱۷۲ استغفا می‌دهد چون احساس می‌کند که مسیر، مسیر درستی نیست ولی مردم ۱۷۶ و آرا با آن احترام و شکوه به صحنه آوردند. ایشان ۸۴ حرف داد و به مجمع تشخیص دعوت شد، اما نپذیرفت و ترجیح داد که کنار مردم بماند. نمی‌شود چنین شخصیت‌هایی را حذف کرد، نه خودشان طالبند و نه مردم می‌خواهند. اصلا از دولت کنار رفت چند ساختمان و منشی با باشد، خوب ما ایشان را کم در شرایط سخت دولت نهم و دهم با این راهبرد فاصله گرفتیم، متأسفانه هزینه‌های زیادی به کشور تحمیل شد.

■ **اصل این است که بتوانیم مردم را پای صندوق‌های رای بیاوریم؛ این چالش کشور است؛ نه فقط برای ما چالش نظام است، به همین دلیل شورای نگهبان و نظام باید از الان شروع کنند این یخ را آب کنند. این مشارکت مشروط مسئله اصلاح‌طلبان نیست، بلکه مسئله نظام است**

■ **به‌نظر تان اصلاحات بایان اسفند تا این می‌تواند مردم را به نفع خود پای صندوق بیاورد؟**

سخت است، ما که گفتیم «رونق اقتصادی و آرامش» و با این شعارها مردم را به صحنه شورای امنیت سازمان ملل هر روز یک جلسه می‌گذاشت. شورای حکام همینطور، امروز آقای ترامپ بعنوان رئیس می‌رود در جلسه شورای امنیت، اما نقشه‌هایش نقش بر آب می‌شود. امروز اروپا کنار ماست، ژاپن و شرق آسیا کنار ما هستند. «بعد دوره دوم است که چه کدام جریان رای دهیم؟» از شهرپو به بعد هم مرحله سوم شکل می‌گیرد که چه کی رای بدهیم؟» بعد دوره دوم است که «چه سرن می‌برد و شورای عالی برای مرحله دوم و سوم در حال برنامه‌ریزی است. نزدیک به ۳۰ درصد آرای خاکستری هفته آخر تصمیم می‌گیرند که بیایند.

■ **آقای خاتمی اسفند گذشته گفتند که سردم دیگر با حرف ایشان پای صندوق نخواهد آمد، به‌نظر تان اعتبار و نقش آقای خاتمی در آینده سیاسی جریان اصلاحات تمام‌شده است؟**

■ **آیا ممکن است اعتدالی‌ها به سوی اصلاح‌طلبان متعادل شوند و با آنها متعادل شوند؟**

■ **آیا ناکامی جریان اصلاحات در برجام و وعده‌هایی که داده بود و به‌طور کلی با ناسامانی‌های اقتصادی و غیراقتصادی اخیر، دلیل کافی برای رأی نیاوردن اصلاح‌طلبان و برسر نرسد**

■ **آیا ناکامی جریان اصلاحات در برجام و وعده‌هایی که داده بود و به‌طور کلی با ناسامانی‌های اقتصادی و غیراقتصادی اخیر، دلیل کافی برای رأی نیاوردن اصلاح‌طلبان و برسر نرسد**

■ **آیا ناکامی جریان اصلاحات در برجام و وعده‌هایی که داده بود و به‌طور کلی با ناسامانی‌های اقتصادی و غیراقتصادی اخیر، دلیل کافی برای رأی نیاوردن اصلاح‌طلبان و برسر نرسد**

■ **آیا ناکامی جریان اصلاحات در برجام و وعده‌هایی که داده بود و به‌طور کلی با ناسامانی‌های اقتصادی و غیراقتصادی اخیر، دلیل کافی برای رأی نیاوردن اصلاح‌طلبان و برسر نرسد**

■ **آیا ناکامی جریان اصلاحات در برجام و وعده‌هایی که داده بود و به‌طور کلی با ناسامانی‌های اقتصادی و غیراقتصادی اخیر، دلیل کافی برای رأی نیاوردن اصلاح‌طلبان و برسر نرسد**

■ **آیا ناکامی جریان اصلاحات در برجام و وعده‌هایی که داده بود و به‌طور کلی با ناسامانی‌های اقتصادی و غیراقتصادی اخیر، دلیل کافی برای رأی نیاوردن اصلاح‌طلبان و برسر نرسد**

■ **آیا ناکامی جریان اصلاحات در برجام و وعده‌هایی که داده بود و به‌طور کلی با ناسامانی‌های اقتصادی و غیراقتصادی اخیر، دلیل کافی برای رأی نیاوردن اصلاح‌طلبان و برسر نرسد**

■ **آیا ناکامی جریان اصلاحات در برجام و وعده‌هایی که داده بود و به‌طور کلی با ناسامانی‌های اقتصادی و غیراقتصادی اخیر، دلیل کافی برای رأی نیاوردن اصلاح‌طلبان و برسر نرسد**

■ **آیا ناکامی جریان اصلاحات در برجام و وعده‌هایی که داده بود و به‌طور کلی با ناسامانی‌های اقتصادی و غیراقتصادی اخیر، دلیل کافی برای رأی نیاوردن اصلاح‌طلبان و برسر نرسد**

■ **آیا ناکامی جریان اصلاحات در برجام و وعده‌هایی که داده بود و به‌طور کلی با ناسامانی‌های اقتصادی و غیراقتصادی اخیر، دلیل کافی برای رأی نیاوردن اصلاح‌طلبان و برسر نرسد**

■ **آیا ناکامی جریان اصلاحات در برجام و وعده‌هایی که داده بود و به‌طور کلی با ناسامانی‌های اقتصادی و غیراقتصادی اخیر، دلیل کافی برای رأی نیاوردن اصلاح‌طلبان و برسر نرسد**

■ **آیا ناکامی جریان اصلاحات در برجام و وعده‌هایی که داده بود و به‌طور کلی با ناسامانی‌های اقتصادی و غیراقتصادی اخیر، دلیل کافی برای رأی نیاوردن اصلاح‌طلبان و برسر نرسد**